

جمهوری اسلامی ایران

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

لامعی

رقم جدید گیاه علوفه‌ای مناسب کشت پاییزه در مناطق سردسیر و معتدل سرد ایران

سابقه بررسی:

ماشک پانونیکا می‌تواند در تولید بخشی از علوفه مورد نیاز کشور و نیز سوق دادن کشاورزی دیم کشور به سمت یک کشاورزی پایدار نقش اساسی داشته باشند. شروع دیر هنگام و بارش کم در پاییز به همراه سرد شدن سریع هوا از ویژگی‌های منطقه سرد بوده که کشت پاییزه هر گیاهی بجز گندم و جو را در دیمزارهای این مناطق محدود نموده است. ویژگی‌های ماشک پانونیکا بخصوص از لحاظ تحمل سرما سبب شده تا این گیاه بعنوان تنها لگوم مناسب کشت پاییزه در اراضی دیم سردسیر در تناوب با غلات باشد و رقم گل سفید از این گونه ماشک در سال 1390 معرفی شده است. با هدف شناسایی و معرفی رقم جدید از گونه پانونیکا تعداد 11 پروژه تحقیقاتی و آنفارم در موسسه تحقیقات کشاورزی دیم کشور و ایستگاه‌های همکار اجرا گردید. در سال زراعی 83-1382 یک مجموعه شامل 25 توده بین‌المللی از ماشک پانونیکا از طریق ایکاردا وارد و مورد ارزیابی قرار گرفت. در این آزمایش بسیاری از توده‌ها از بین رفتند ولی تک بوته‌های متحمل به سرما انتخاب و در سال بعد مورد ارزیابی و تکثیر قرار گرفتند. لاین‌های انتخابی از ژرم پلاسم مذکور به همراه شاهد گل سفید در سال زراعی 85-1384 در مراغه، کردستان، زنجان و خراسان شمالی بمدت یکسال مورد ارزیابی قرار گرفتند ولی در یکسال اجرای این آزمایش از لحاظ عملکرد علوفه، اختلاف معنی‌داری بین لاین‌ها بدست نیامد. از سال 1385، 14 لاین متحمل به سرمای ماشک پانونیکا به همراه گل سفید در چهار منطقه مراغه، کردستان، کرمانشاه و خراسان شمالی طی سه سال از نظر سازگاری و پایداری عملکرد ارزیابی شدند. بررسی سازگاری لاین‌ها نشان داد که لاین VP-Sel 1332 دارای بهترین (کمترین) متوسط رتبه در تمام محیطها بود و این لاین با داشتن بیشترین عملکرد علوفه (3572 کیلوگرم علوفه خشک در هکتار)، جزو پایدارترین ارقام در محیط‌های مورد بررسی شناسایی شد. ارزیابی‌های انجام شده در مزارع زارعین (آنفارم) استان آذربایجان شرقی و کردستان نیز نشان داد که میانگین عملکرد علوفه لاین VP-Sel 1332 اختلاف معنی‌داری با گل سفید ندارد ولی عملکرد دانه لاین جدید حدود 40٪ بیشتر بود. از نظر زمان گلدهی نیز لاین جدید متوسط یک هفته تا 10 روز زودتر از گل سفید بود. در مجموع نتیجه گرفت که لاین VP-Sel 1332 به دلیل قابلیت کشت پاییزه در دیمزارهای سردسیر، برتری عملکرد دانه نسبت به رقم گل سفید و بخصوص زودرسی که در شرایط تنش آخر فصل در اقلیم نیمه خشک بسیار مهم است، قابل معرفی بعنوان یک محصول پاییزه جدید برای شرایط دیم سرد و معتدل سرد ایران است.

موسسه تحقیقات کشاورزی ویم کشور

جمهوری اسلامی ایران

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

خلاصه مشخصات دستاورد:

رقم جدید با تیپ رشد پاییزه، متوسط عملکرد علوفه خشک در حدود 3573 کیلوگرم در هکتار، میانگین ارتفاع بوته 34 سانتی‌متر و تعداد روز تا گلدهی حدود 220 روز است. رنگ گلها ارغوانی، رنگ دانه سیاه و متوسط درصد پروتئین علوفه برابر 16% است.

مزیت اقتصادی:

با فرض حدود 2/7 میلیون هکتار سطح آیش در دیمزارهای سرد و معتدل سرد، اگر تنها 10 درصد این اراضی به کشت رقم لامعی اختصاص داده شوند با متوسط 500 کیلوگرم اضافه تولید علوفه خشک (با کیفیت معادل علوفه یونجه) و با احتساب حداقل 7000 ریال قیمت یک کیلو علوفه خشک آن میتوان سالانه به میزان 945 میلیارد ریال (270000 هکتار × 500 کیلوگرم × 7000 ریال) به درآمد زارعی این مناطق افزود بدون اینکه از سطح کشت غلات کاسته شود ضمن اینکه با توسعه لگوم‌های علوفه‌ای در دیمزارها بتدریج حاصلخیزی مزارع افزایش یافته و ضمن کاهش مصرف کودهای شیمیایی (که صرفه‌جویی ارزی را بدنبال دارد)، می‌توان انتظار داشت که تولید غلات نیز افزایش یابد

دستورالعمل کاشت، داشت و برداشت

تاریخ کاشت:

تاریخ کاشت رقم لامعی در پاییز قبل از شروع بارندگی‌های موثر در اقلیم معتدل و سردسیر است و بطور کلی می‌توان زمان کشت این رقم را همزمان با کشت گندم در مناطق مختلف در نظر گرفت.

عمق و روش کاشت:

در صورت استفاده از دست یا بذر افشان، انتقال بذر به زیر خاک توسط دیسک صورت می‌گیرد و در صورت استفاده از خطی‌کار، بسته به مناطق مختلف فاصله ردیفها را 25-20 سانتی‌متر در نظر می‌گیرند. استفاده از بذرکار مرکب بمنظور کشت با حداقل خاک‌ورزی نیز امکان‌پذیر است. مناسبترین عمق کاشت حدود 3-5 سانتی‌متر است.

میزان و نوع بذر مصرفی و تراکم بوته:

تراکم بذر رقم لامعی برای تولید علوفه را 250 دانه در مترمربع معادل 100-120 کیلوگرم در هکتار در نظر می‌گیرند. جهت تکثیر بذر، حداکثر 80 کیلوگرم بذر در هکتار توصیه می‌شود.

نیازهای کودی:

مصرف 20 کیلوگرم ازت خالص (از منبع نیترات آمونیوم) در هکتار بعلاوه 15-30 کیلوگرم فسفر خالص (از منبع سوپر فسفات) بسته به میزان فسفر اولیه خاک - و نیز با توجه به میزان فسفر در غلات سال قبل- در پاییز و به صورت جایگذاری قابل توصیه است.

کنترل آفات و بیماریها:

برگ خواران از حشراتی هستند که می‌توانند در مراحل اولیه رشد خسارت قابل توجهی به ماشکها بزنند. استفاده از طعمه مسموم (2 کیلوگرم سویین یا 4 لیتر دیازینون مایع به‌مراه 3 کیلوگرم شکر برای 20 کیلوگرم

موسسه تحقیقات کشاورزی ویم کشور

جمهوری اسلامی ایران

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی

سبوس در هر هکتار) یا دیازینون گرانوله (10 کیلوگرم برای هر هکتار) جهت کنترل لاروها و سوسکها در مرحله گیاهک موثر است.

مبارزه با علفهای هرز:

در ازدیاد بذر، فاصله ردیفهای کشت بهتر است 50 سانتیمتر یا دوردیف 25 و یک ردیف 50 سانتیمتری در نظر گرفت تا امکان ورود به مزرعه با تراکتور برای انجام عملیات کولتیواتور بین ردیفها جهت کنترل علفهای هرز میسر باشد. جهت مبارزه با بقایای غلات در مزرعه تولید بذر ماشک، استفاده از علفکش باریک برگها نظیر سوپرگلانت در مرحله گیاهک بمیزان 2 در هزار کافی خواهد بود.

برداشت محصول

بهترین زمان برداشت علوفه خشک موقعی است که اولین نیامها به رشد کامل رسیده و دانههای درون اولین غلافها در مرحله خمیری باشند.

مناطق کاشت: دیمزارهای سرد و معتدل سرد در استانهای آذربایجان غربی و شرقی، اردبیل، زنجان، کردستان، خراسان شمالی، کرمانشاه، لرستان و مناطق مشابه

